

TELEGRAFUL ROMAN.

Plegraful ese de două ori pre septembra:
Juminec' si Joia. — Prenumeratia se
ace in Sabiu la espeditur'a foie, pre afara la
c. r. poste cu bani gat' prin scisorii francate,
adresate cātre espeditura. Pretiul prenumera-
tionei pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a.
ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 86.

ANULU XXII.

Sabiu in 31 Octombrie (12 Nov.) 1874.

tru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru pro-
vinciile din Monarchia pre unu anu 8 fl. 6 fl. per
o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru primele și tieri
steine pre anu 12 1/2 anu 6 fl.
Inseratelor se platesc pentru întâia óra
cu 7 cr. și rul, pentru a doua óra cu 5 1/2 cr.,
și pentru a treia repere cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiu 26 Octobre.

Sub rubric'a „diet'a Ungariei“ au potutu vedea cetitorii nostri in nr. trecutu alu foiei nōstre, ca in cas'a deputatilor s'a desbatutu de nou novel'a dela legea electorală. Caus'a desbaterei acestei este modificarea unor paragrafi ai novelei desbatute si primite in cas'a deputatilor in vîra trecuta, de cātre cas'a magnatilor.

Punctul celu mai insemnatu, la carele s'a opritu si cas'a magnatilor a fostu § 5 din novela, carele privesce censulu electoralu din Transilvani'a.

Este minunatu lucru, ca cestiunea acēstă se tragana atât de indelungat si se carpesce cu atâtea pete, precându togma legea electorală aru trebui sa formeze unu intregu, pentru ca are sa dea spresiune unităției statului.

Este lucru ne esplicabilu, ca pre cāndu de o parte uniunea Traniei cu Ungari'a se pronuncia cu atât de solemnitate, pre cāndu chiaru si numele Traniei se eculiseză cā unu ce amenințatoriu intregitatei statului si coronei, de alta parte se cauta tōte medilōcele spre a sustiené deosebirea intre reprezentanti'a poporului din Ungari'a proprie si din părtele Transilvaniei.

Déca este modalitatea acēstă cea adeverata spre a mulcomi spiritele in Tranni'a, si a castigá animele, trebuie sa marturisim, ca noi acēstă nu o pricepem.

„Pester Lloyd“ ne spunea in dilele trecute de niscari telegrame din Clusiu, despre cari alte foi sustieni ca vinu dela partid'a casinei séu aristocratice din Clusiu, de alta parte „Reform“ din Buda-Pest'a publică o epistolă séu declaratiune subscrisa de trei magnati ierasi din Clusiu.

Cuprinsulu acestor'a ne deslusiesce caus'a chinurilor si durerilor celoru indelungate ale nascerei unei legi electorale. Caus'a acēstă, desbracata de ori ce perifrare este temerea, ca in părtele nōstre transilvane, prin o lege ecuitalibila, se voru innecá castele privilegiate si adeverat'a spresiune a tiei va esi la nivelulu celu dorit u dens'a la care este si indreptatita.

De aci se esplica impregiurarea, ca pre cāndu in Ungari'a censulu electoralu este normat u dupa proprietate, pe atunci in Transilvani'a este normat u dupa contributiunea directă, mai adauge admisibilitatea netiermurita a nobilimei celei numerose, carea in Transilvani'a se afla in o despropoziție numerică fōrte mare.

Eramu de multu in acceptare, si credeam fōrte justu, ca exceptiunile cari s'aru verit in legile electorale din Pest'a si Clusiu in anii cei viforosi ai revolutiunei, sa se sterga acum in tempulu celu liniscit u constitutiunalismului. Asia d. e. noi nu pricepem pentru ce nobilimea sa mai aiba privilegiuri netiermurite acum cāndu ea numai forméza o clasa exceptiunale in statu, decătu dōra prin purtarea unui titlu séu unui predicatu.

S'a discutat u in mai multe renduri asupr'a legei electorale, au fostu mari lupte in parlamentu, dura putenie, préputiene voci s'au auditu, cari sa combata si exceptiunile remas din evul medi si diferint'a intre censurile unei tieri acum unite.

Neci acum nu vede mu óre care modificare, carea sa se apropiu de

aflarea unei chieci pentru unu censu egalu pentru cesti din Transilvania, precum este in Ungari'a.

Legea cea noua sustiene pentru Ungari'a patrariul de sesiune; pentru Transilvani'a fiscea unu censu de 14 fl. 28 cr. langa care socotinduse si darea personale trece preste 17 fl. v. a.

Nu e destulu cu atata. Magnati din Transilvani'a nu suntu multiamiti. Ei dau cu asaltu asupra cercurilor de influintia din Pest'a si voru cā in Transilvani'a sa tréca censulu preste 20 fl. v. a. Si mare mirare va fi déca cumva nu voru isbuti.

Novela tocma s'a trampusu casei magnatilor si acolo vocile din sinulu aristocratiei tranne voru află unu resu-netu siguru, care in fine se va sanctiu-ni de majoritatea dietei.

Pentru ultim'a óra ne radicam vocea in favórea unei consideratiuni mai nepreocupate a referintelor tranne. Sa nu uite parintii conscripti ce agricultura, ce industria si comerciu este in Transilvani'a si sa nu mesure unu censu mai mare decătu acolo, unde si agricultur'a si comerciul si industria se bucura de o desvoltare mai mare cā aici intre muntii si délurile nōstre.

Déca o facu totusi apoi insisi dan acēsta demintire legei de uniune si facu cā populatiunea tranna sa se considere nu unita cu, ci subordinata Ungariei.

Parintii patriei sa nu mai dea ascultare putienilor aristocrati din Transilvani'a, cari vedu naluci pre toti paretii, cāci atunci pururea voru sus-tiené o rana latenta in tiéra, carea nu va duce nici candu la rezultate bune.

Orientulu latinu gasesce ca foia nōstra s'a pronunciati in nrulu dela 20 octobre asupra alegerei „in terminii cei mai condamnabili.“

Inainte de tōte trebuie sa atragemu atentiunea onorabilei scrierii in „Orient. lat.“ ca in articululu din cestiune nu a pututu fi vorba de spre actulu alegerei de archieppu si metropolitu cā atare, ci numai de procedur'a unor omēni din congresu in cele ce au premersu actulu de alegere. De unde e a se deduce ca respectivulu a scosu judecat'a sea a supr'a articulului nostru numai si numai din sentimentulu celu vatematu alu adeverului pre care de necasu ca lu vede cadiendu asupr'a sea si aloru sei vrea sa-lu pravalsca asupr'a nōstra.

De altintre déca a aflatu de bine cā espunerea temerilor nōstre din cele premerse sa o estinda si asupr'a actulu de alegere, vin'a nu e a nōstra. Déca esprimaramu temerea ca unii voru lucră din interesu si din resbunare, si „liberalismulu“ loru politiciu lu voru transpune in biserica amu comisu ceva condamnable? De vomu fi calcat pre cineva tocma pre batatura (ochii de gaina) sa ne ierte, cāci noi n'amu sciutu ca o are si nici n'amu sciutu ca la care picior! In fine spre consolare celui din „Orientulu latinu“ i recomandāmu sa cetésca „Lumin'a“, din Aradu Nr. 79 (si déca voiesce si „Gura Satului“) cā sa véda, ca astfelui de temeri prin cari sa condamna procederea unor barbati din „elit'a natiunei“, nu se afla numai in foi'a nōstra, ci si prin altele.

O insinuatiune din cele mai impudice ni se face noue, ca spargemu statutulu organicu!

Noi, si cu ai nostri, l'am aparatu chiaru cu abnegarea nostra, pentru-că si atunci candu acel aperati in „Orient. lat.“ ne denunciase in siedintia publica, ca spargemu dulapuri spre a falsificá acte, amu suferit u si nu amu parasit u congresulu si dupa ce mințiile aceste s'au refrantu si denuntiatorii s'au vediutu dati de rusine ne amu multiamitu cu propunerea carea s'a facutu de acea parte; dupa alegere n'amu datu nici unu protestu, dupa cum sustien multi ca amu fi facutu(1) numai si numai ca se nu se sparga statutulu organicu. Si cu tōte acestei noi spargemu? Frumósă logica!

Diet'a Ungariei.

Buda-Pesta, 5. Novembre 1874.
Presedintele Perczel deschide siedinti'a de adi a casei representative la 10 óre. Dupa resolverea formaliei indatante

Iul. Horvath îndréptă cu o scurta motivare cātre ministrul de finanțe urmatore interpellatiune:

„Este adeveratu, ca guvernul a incheiatu cu firm'a Biach si Bayendorf in lun'a lui Septembre unu contract pentru predarea unei anumite cantitati de lemn in Petrosieni?“

Déca este altfelu, adeveresc-se ca guvernul are intenția de a incheia cu firm'a amintita unu asemenea contractu relativ la proviantul de lemn restantu? Tiene ministrul ca este bine, cā comerciul cu lemn care si asiá este destulu de decadintu in Transilvani'a, sa se concentreze in-tr'un'a mâna?

Déca nu, ce are de cugetu a face, pentru cā sa se pote vinde proviantul ingramadit u depositile de lemn din Transilvani'a si pentru cā sa se scutesca interesulu sengurateciilor si alu statului, cāndu o atare cantitate de lemn se va scôte de odata in tergu?“

Interpellatiunea se va predá in scrisu, ministrului respectivu.

G. Lükö se rōga, cā cas'a sa purcă mai intaiu la alegerea comisiunei care este chiemata a resolví intrebările bisericesci-politice.

Presedintele observa, ca alegerea va urmă in siedinti'a de poimâne (aprobară).

La ordinea dilei urmăza mai intai raportulu comisiunei centrale despre modificatiunile facute de cas'a magnatilor in proiectulu legei de incompatibilitate.

La punctu b) in § 1, care cuprinde dispusetiunea, ca afara de ministri se mai pote alege (de deputatii diitalu) numai unu secretariu de statu, cas'a magnatilor propune modificatiunea „secretarii de statu séu subștorii secretarilor de statu.“

Referentulu L. Horváth aréta, ca de aceea se declara numai unu secretariu de statu de compatibilu, pentru ca totudeun'u numai unul trebue sa conduca administratiunea si in legislativa este de ajunsu unulu pentru a reprezentă pre ministrul.

Maioritatea respinge modificatiunea propusa de cas'a magnatilor.

La § 2 cas'a de susu propune, sa remâna afara dispusetiunea ce privesce eschiderea arendatorilor. Comisiunea centrală se alatura la acesta modificatiune a casei magnatilor,

Referentulu motivandu acesta propunere o recomenda spre acceptare.

I. Madarasz aduce aminte adresă ce o a adresatu partid'a deakista de curendu cātre stim. conducatoriu, care voiesce cā principiul incompatibilităției sa se execute cu cea mai mare rigore. Oratorulu propune sa se respinga modificatiunea casei de susu.

Punendu-se la votu se primesc propunerea comisiunei centrale cu 91 contră 81 voturi. Contra acestei propuneri au votat opositiunea întrăga afara de Fr. Houchard si I. Horvath si vro 10 deakisti.

Modificatiunea casei magnatilor relativa la directori, consiliari administrativi etc. si la institutiile ce stau în legatura cu guvernul se respinge dupa o scurta motivare a referentului.

La punctu e) din § 2 propune cas'a magnatilor cā sa se stergă din dispusetiunea ce privesce liniele de feru concesionate cuvintele „până cāndu se bucura de garantia statului.“ La a doua alinie a acestui punctu propune cas'a magnatilor stergerea cuvintelor „la casu cāndu au abdisu de concesiune séu o au transmisu la altul si nu o mai posedu in fapta.“

Comisiunea centrală springesce acēstă modificatiune.

Referentulu L. Horvath dice, ca cas'a magnatilor a manecat u delà parere, ca aplicarea principiului de incompatibilitate va fi prea rigorosă, cāndu tōte liniele se voru predá deplinu comunicatiunei. La acēstă parere s'a alaturat u comisiunea centrală. La acestu punctu vorbesc Paczolay, Col. Ttsza, Uermény, Csernatony si Fr. Pulszky.

Venindu la votu se primesc cu mare majoritate propunerea comisiunei centrale si in celelalte puncte ale proiectului de incompatibilitate se primesc dupa o discussiune scurta propunerile comisiunei.

O desbatere sgomotosa s'a incinsu la modificatiunea propusa de cas'a magnatilor in proiectulu notariatului. Si de asta data fu Paczolay acel'a ce provoca furtuna. Caus'a fu acesta: § 7 din proiectulu notariatului statoresc ca notarii publici compunu documentele in limbele ce suntu in usu in tienuturile respective, adica in limb'a protocolaria a iurisdictiunei. Cas'a magnatilor cere cā documentele originale sa se compuna exclusiv in limb'a maghiara si in celelalte limbi sa se edee numai traduceri.

Comisiunea pasindu pe calea de medilocu propune urmatoriul testu: Denumirea de notariu publicu dă numai indreptatirea de a compune actele notariali in limb'a ungaria; pentru a compune si in alte limbi se dă din partea ministrului de justitia concesiunea numai acelor cari voru dovedi o destieritate perfecta in limb'a respectiva.

Deputatulu român Bonciu pledă pentru testulu votat u degia, care tiene contu de pretensiunile indreptatite ale nationalitatilor.

Deodata se radica Paczolay si tienu o cuventare hypersiovistica, in care pretinde acceptarea modificatiunei casei magnatilor in interesulu maghiarismului. Cāndu adusera deputatulu român Al. Romanu si D. Irányi din stâng'a estrema argumente de utilitate si ecuitate contră siovisticului Paczolay se scola Csernatony pentru a intrece in vehementia si in atacuri contră nationalitatilori in genere

si a deputatilor natiunali in deosebi, pre pretensivulu Paczolay.

Fostul ministru presedinte Slavy admonéza cas'a representativa si o róga că sa nu judece cestium atátu de grave cu patima si sub influența unor aparinte neplacute sengurante. Sa nu se atitie si amarésca natiunalitatile fára causa si déca came'r'a nu este multiamita cu legea natiunalitilor, acést'a sa se modifice pre cale legală, nu inse prin arbitragie dejositorie cari nu convinu cu demnitatea legislativei. Oratorulu votéza pentru testulu comisiunei centrale.

Col. Tisza de asemene se declara contr'a lui Paczolay si Csernatony. Cas'a de susu atátu din privintia obiectului cătu si a consideratiilor politice n'are dreptu. Intru cătu concede interesulu statului ungari trebuie sa se dee tuturor cetatiilor dreptu egal si mai putien se pote iertá o vatamare a drepturilor private, ceea ce s'aru intemplá de buna sama la casu cându cetatiile se voru constringe sa-si compuna pacturile de casatoria si testamentele intr'o limba strina, de aceea oratorulu springesce testulu originalu.

La urma ia si ministrul de justitia Pauler cuventulu. Oratorulu abstrage dela punctul de vedere natiunalu si considera numai obiectulu in cestiu. Pentru conservarea primatului maghiaru s'au luatu mesuri de ajunsu. De vomu merge mai departe si vomu cere că si protocolulu, asculatarea partidelor si informatiunea loru sa se compuna in limb'a maghiara, atunci va urmá nesmintitu impregiurarea, ca partidele se voru folosi de notariulu publicu numai cându voru fi silite. In casurile in cari stă la dispusetiunea partidelor sa-si ia séu nu unu notariu — si acele suntu cele mai dese — ele nu se voru folosi de densulu. Prin acést'a institutiunea notariatului publicu este atacata togm'a la radecina. Oratorulu sustiene propunerea comisiunei centrale.

Mai cuventă dep. Wächter si apoi urmă votarea intre sgomote mari. Precum se vede, Cas'a erá inpartita in trei tabere dintre cari nice un'a n'avea majoritatea, de aceea oratorii dintre töte trei grupele se opintira a provocá unu modu de votisare, din care sa resulte o majoritate. Presedintele purcese din principiulu, că sa se puna la votu numai propunerii de modificatiuni. Cadiendu atátu modificatiunea casei de susu cătu si propunerea comisiunei centrale, presedintele totu persistă pre lângă testulu

acceptatu odata. In urma projectulu se resolvesce in sensulu propunerilor comisiunei centrali.

SCAUNUL SABIIULUI

Bugetulu pre anulu 1875.

A. Recerintie:

1. Adausu la spesele de administratiune din anulu 1866—1871 cu 25077 fl. 93 cr. rat'a a III-a cu 6000 fl. 2: Contingentulu la fondulu de pensiune 1200 fl. 3. Pentru scopuri economice rurale 2000 fl. 4. Chiria pentru carcerele — cetătie — din 1861—1870 sum'a portiale cu 2000 fl. 5. Pentru ingrigirea agendelor cassei că remuneratiune 800 fl. 6. Pentru erogatiuni neprevideute 600 fl. Sum'a trebuintiei 12.600 fl.

B. Acoperire :

Prin contingentulu a) a cetătiei Sabiiului cu 6300 fl. 46 cr., b) a comunelor rurale cu 3 $\frac{1}{4}$ %, a datoriei de contributiune din 1873 si adeca:

1. Boiti'a: 2780 fl. 77 $\frac{1}{2}$ cr. contributiune 90 fl. 37 cr. contingentu.
2. Bungartu 1980 fl. 98 cr. contributiune. 64 fl. 38 cr. contingentu; 3. Vurperu 7386 fl. 23 cr. contributiune, 235 fl. 5 cr. contingentu; 4. Sadu 3450 fl. 46 cr. contributiune 112 fl. 13 $\frac{1}{2}$ cr. contingentu; 5. Avrigu 9943 fl. 40 $\frac{1}{2}$, contributiune 323 fl. 14 cr. contingentu; 6. Galesiu 1362 fl. 94 $\frac{1}{2}$ cr. contributiune 44 fl. 29 cr. contingentu; 7. Bradu 4100 fl. 31 $\frac{1}{2}$ cr. contributiune. 133 fl. 26 cr. contingentu; 8. Cristianu 9416 fl. 85 $\frac{1}{2}$ cr. contributiune, 306 fl. 4 cr. contingentu; 9. Siur'a-Mare 6121 fl. 33 $\frac{1}{2}$ cr. contributiune, 198 fl. 94 cr. contingentu;
10. Gurariului 4166 fl. 29 cr. contributiune, 135 fl. 40 cr. contingentu; 11. Hamb'a 3398 fl. 51 $\frac{1}{2}$ cr. contributiune, 110 fl. 45 cr. contingentu; 12. Amlasius 4792 fl. 2 $\frac{1}{2}$ cr. contributiune, 155 fl. 74 cr. contingentu; 13. Gusterită 5687 fl. 47 cr. contributiune, 184 fl. 84 cr. contingentu; 14. Cisnadia 9710 fl. 71 cr. contributiune, 315 fl. 60 cr. contingentu; 15. Cacov'a 1497 fl. 7 $\frac{1}{2}$ cr. contributiune, 48 fl. 65 cr. contingentu;
16. Casioltiu 2951 fl. 50 $\frac{1}{2}$ cr. contributiune 95 fl. 92 cr. contingentu; 17. Siur'a-Mica 5531 fl. 10 $\frac{1}{2}$ cr. contributiune, 179 fl. 76 cr. contingentu;
18. Cisnadior'a 2064 fl. 85 $\frac{1}{2}$ cr. contributiune, 67 fl. 10 cr. contingentu;
19. Mohu 2004 fl. 10 cr. contributiune, 65 fl. 13 cr. contingentu; 20. Turnisoru 9310 fl. 32 cr. contributiune, 202 fl. 58 cr. contingentu; 21. Nou 5192 fl. 80 cr. contributiune, 168 fl.

76 cr. contingentu; 22 Orlatu 4519 fl. 60 cr. contributiune, 146 fl. 89 cr. contingentu; 23. Poplac'a 3639 fl. 83 cr. contributiune, 118 fl. 29 cr. contingentu; 24 Porcesci 2487 fl. 15 $\frac{1}{2}$ cr. contributiune, 80 fl. 83 cr. contingentu;

25. Racovita 2796 fl. 14 cr. contributiune, 90 fl. 87 cr. contingentu; 26. Resinari 9898 fl. 75 $\frac{1}{2}$ cr. contributiune, 321 fl. 71 cr. contingentu; 27. Rusciori 2160 fl. 15 $\frac{1}{2}$ cr. contributiune, 70 fl. 20 cr. contingentu; 28. Rusiu; 5106 fl. 96 $\frac{1}{2}$ cr. contributiune 165 fl. 97 contingentu; 29. Rosi'a 4558 fl. 33 $\frac{1}{2}$ contributiune, 148 fl. 14 cr. contingentu; 30. Sielimberu 4963 fl. 90 cr. contributiune, 161 fl. 33 cr. contingentu; 31. Sebesiulu-superior 1218 fl. 59 cr. contributiune, 39 fl. 60 contingentu; 32. Sebesiulu-inferior 1526 fl. 83 $\frac{1}{2}$ contributiune, 49 fl. 62 cr. contingentu; 33. Sibielu 2172 fl. 13 cr. contributiune, 70 fl. 59 cr. contingentu; 34. Sinn'a 5252 fl. 48 cr. 170 fl. 71 cr. contingentu; 35. Slimnicu 10931 fl. 61 $\frac{1}{2}$ contributiune, 355 fl. 28 cr. contingentu; 36. Sacdavate 3635 fl. 25 cr. contributiune, 118 fl. 24 cr. contingentu; 37. Saliste 9102 fl. 43 $\frac{1}{2}$ cr. contributiune, 295 fl. 83 cr. contingentu; 38. Talmaciu. 3228 fl. 94 $\frac{1}{2}$ cr. contributiune, 104 fl. 93 cr. contingentu; 39. Talmacelu 1972 fl. 8 cr. contributiune, 64 fl. 9 cr. contingentu; 40. Dai'a 3242 fl. 83 cr. contributiune, 105 fl. 39 cr. contingentu; 41. Tilisc'a 3311 fl. 45 cr. contributiune, 107 fl. 62 cr. contingentu; 42. Vale 2587 fl. 35 cr. contributiune, 83 fl. 99 cr. contingentu; 43. Westemu 2855 fl. 77 cr. contributiune, 92 fl. 81 cr. contingentu; Sum'a contributiunii 194.018 fl. 67 cr. Sum'a contingentelor 12600 fl. 92 cr.

Bilantiu.

A. Recerintia 12600 fl. — B. Acoperire 12600 fl. 92 cr. — Restulu cassei 92 cr.

Sabiu, in 18 Octobre 1874.

Magistratulu.

Inclita adunare scaunale!

Basându-se magistratulu pre conclusele inclitei adunantie scaunale a compusu bugetulu pentru cass'a scaunale pre anulu 1875 si lu asterne adunarei scaunale spre competenta consultare, esaminare si determinare.

Inclitei adunantie scaunale e déjà cunoscutu din consultarea asupr'a inaltului emisu ministeriale despre cestiu a arondârei, ca regimulu are de cugetu a pune in activitate cassele domesticale ale jurisdictiunilor, voindu

a asetură acestor'a, in locu de dotatiunea din tesarul statului si pâna acum, o anumita cuota a contributiunii, lasându că jurisdictiunile a-si acopere deficitulu prin aruncaturi nicipale.

Déca si cum va urmá solutiu ea acestei cestiu, nu se scia, de ore se pote prevede cu securitate decisiunea legislativei asupr'a acestui proiect,

De-o-cam-data remâne inca relatiunea de pâna acum a jurisdictiunilor facia cu tesarul statului.

Precum in anii trecuti, asi si pentru anul 1875 inaltul Ministeriu de interne a cerutu preliminariu despre spesele de administratiune a acestui scaun, si facendu magistratulu acestu preliminariu, aretându-si si motivându-si trebuintiele, s'a rogatu, că sa i se asemne, pre 1875 o dotatiune din tesarul statului de 31,410 fl. v. a. apoi — magistratulu — a comunicatul actulu intregu la 13 I. c. sub Nr. 6727 inclitei adunantie scaunale.

In bugetulu cassei scaunale pre 1875 vinu deci a se percepse numai acele erogatiuni, cari resulta pre lângă si afara de dotatiunea erariale si care reclama a fi acoperite din mediul cele scaunale.

Astu-feliu de erogatiuni suntu:

1. Adausu la spesele de administratiune din anii 1866 pâna in 1871. In 19 Septembre a. tr. a decisu inclita adunantia dupa o consultare esacta: sum'a esaminata si recunoscuta de drépta acestor'u spese pr. 25,077 fl. 93 cr. v. a. aru fi a se solvi din cass'a scaunale in patru rate anuale si adeca asi, că sa cada pre anulu 1873 7077 fl. 93 cr.. pre anii 1874, 1875 si 1876 cete 6000 fl. si sa se petreca in respectivele bugete anuale.

In urm'a acestei decisiuni s'a trecutu deci sub pos. 1. sum'a de 6000 fl. că a trei'a si penultima rata in bugetulu scaunale.

2. Pentru fondulu de pensiune a votatu inclita adunantia scaunale in 16 Decembre 1871 unu contingentu anuale de 1200 fl. care in urm'a acelei decisiuni s'a petrecutu sub pos. 2. cu acea-si suma in bugetulu scaunale.

3. Pentru scopuri economice rurale si indusu sub pos. 3 sum'a de 2000 fl. totu in sensulu conclusului facutu de adunarea scaunale in 16 Decembre 1873.

4. Cătu privesce sum'a indusa sub pos. 4. cu 2000 fl., magistratulu a comunicatul in 17 I. c. sub Nr. 6950 inclitei adunantie scaunale actulu instruatu si propunerea esacta motivata spre deliberare si decidere, si aici nu

FOISIGRA.

Mórtea Metropolitului român Sav'a II Brancoveanu.

(Urmare.)

Vesta s'a latită — vedi bine si a mersu pâna in urechile lui Petru popu*) care siedea in Idicelu. Acestea de-si erá betrâni si vladic'a, merse in fug'a mare la Chimini'a si se rogă sa-lu lase că sa scóta pre vladic'a din apa si sa-lu ingrópe crestinesce. Dara Chimini'a nu l'a lasatu.

Déca a vediutu Protopopulu, ca cu bun'a nu pote sa ingrópe pre vladic'a, a pusu pre ore căti ómeni harnci că sa-lu scóta nótpea si sa-lu duca la densulu că sa-lu ingrópe.

Dara abiá au intratu ómenii si i-au si prinsu slugile lui Chimini'a, si i-au dusu in temniti'a cetătiei.

In ceeala-dì i-au scosu afară si de frica au spusu ca i-au mânatu protopopulu sa fure pre vladic'a.

Atunci Chimini'a si-a tramisu panduri sa prinda pre protopopu si sa-lu duca legatu. Panduri s'au si dusu indata si au si prinsu pre protopopu,

l'au legatu si au pornitu cătra Jeciu.**)

Omenii au incrementu si au lasatu pre panduri sa duca pre protopopu, ca se temeu focu de panduri; dara o baba inimósa alergă la clopotu, lu trase intr'o urechia, si apoi cu o sapa in mâna luă fug'a strigându cătu i luă gur'a si imbarbatându pre barbati sa nu lase pre protopopu. Omenii luara anima si ajunsera pre panduri, unii cu cóse, altii cu sape, cu pari, cu ce le venea a mâna — si scósera pre protopopu din mânilorloru, carele de frica ori dora de vre-o lovitura erá mortu."

Totu cam astu-feliu o audii din gur'a mai multoru mosnegi.

Intre multele persone, cari ce e dreptu suntu trecute din etatea midlocia dara betrânetele adenci 170 si mai multi ani nu le au, si cari toti in o forma narédia mórtea Metropolitului Sav'a, voiu aminti aci numai pre par. protopopu Iosifu Brancovanu, carele atátu in vér'a an. 1871, cătu si in 3/15 Aprilie a. c. in Sz.-Regen, fiindu de fatia mai multi inteligenți, si venindu vorb'a despre Sav'a II Metropolitulu,

**) Idicelulu este vecinu cu Jeciu, preste Muresiu dela acest'a, cam 1 $\frac{1}{2}$ milu austri.

ne spuse ca acestu Metropolit, dupa cum a auditu din betrâni, fiindu aruncatul de Kemény pre ferést'a castelului in Muresiu, nisce crestini l'aru fi scosu si preotulu de pre atunci din Sacalulu de munte l'aru fi inmormantat in Varaség, care este o parte de hotaru intre Jeciu si Sacalulu de munte.

Altii inse afirma, ca Metropolitulu Sav'a II Brancovanulu n'a fostu aruncatul de pre ferést'a in Muresiu, dupa cum s'a espusu mai susu, ci br. Kemény l'aru fi aruncatul in temniti'a de frica, ce s'aru fi aflatul in castelu pâna mai anu.

Acést'a se aude inse dela generatiunea mai tenera si ceva umblata si prin scóle.

Mai multu credientul este a se dá betrânilor.

Iéta dara, acést'a este traditiunea, istoria scrisa in inim'a poporului de spre mórtea Metropolitului Sav'a II Brancovanulu.

Totu ce dice traditiunea poporale se cuprinde in aceea ca: Metropolitulu Sav'a II Brancovanulu a morit la Jeciu in comitatul Turdei, aruncatul din ferést'a castelului Kemény in alvi'a Muresiului seu ceea ce e mai putin de credintu in temniti'a de frica.

Spre lamurirea acestui punctu de

mare insemnatate pentru istoria noastră nationale biserică, fia-mi permis u inainte de a aduce conclusiunea, carea se pricepe déjà din cele espuse, a face o scurta privire asupr'a credientului ce lu potem dă istoricilor.

Sciutu este tuturor ca: credientul mai multu suntem detori a dă acelui istoricu, despre carele suntem convinsi ca:

a) este impartiale,

b) cunosc esactu intemplarea ce o descria.

ad. a.) Impartiala este istoricul pâna atunci, pâna lu affâmu cu mân'a in saculu cu partialitatea. Dovedinu-se acést'a si perde din creditu.

ad. b.) Despre acel'a potem presupune ca cunosc intemplarea mai bine, carele a) a fostu contemporanu seu aproape contemporanu cu intemplarea descrisa b) a scrutat, a cerecatu mai de aproape intrebându si pre un'a si pre cea-lalta parte, si apoi a facutu judecat'a.

Dintre acești 4 istorici cu partialitatea potem cu dreptulu insemnă pre Cserei, carele că reformatu retacându causele adeverate, cari au adus pe rire asupr'a lui Brancovanulu, si-a datu insusi acesta titula.

Contemporanu a fostu Cserei si

póte face prin urmare altu-ceva, decât a se provocă la acelu actu și la aceea propunere.

5. Pentru ingrigirea agendelor cassei scaunale adunărea scaunale a stăverită în 19 Septembrie a tr. unu contingent anuale de 800 fl. care prin urmare s'a indusă în aceea-si marime sub. pos. 4 in bugetu.

6. Pentru erogatiuni neprevideute s'a indusă in comparatiune cu anii precedenți 1873 și 1874 o sumă moderată de 600 fl.

Un'a din poziunile recepute in bugetul anilor precedenți s'a lasată afară, adeca chiria pentru unu institutu de nascere, pentru ca pertractările concernante inca n'au ajunsu asiā deparțe, că in adeveru sa se fi constituitu unu institutu de nascere.

In casu cându s'arū constituī aici in decursulu anului 1871 unu atare institutu atunci s'arū potea acoperi chiria, care aru obveni pre ver-câteva luni, din titlulu erogatiunilor neprevideute, de óre-ce admantă scaunale a primitu prin conclusulu seu din 16 Decembre 1871 acésta chiria in sarcin'a cassei scaunale.

Prin urmare sum'a totalei recerintie pre anulu 1875 se acifrézia cu 12,600 fl.

Coperirea s'a propusu in consonantia esacta cu conclusele concernante ale adunărei scaunale dupa aceea-si cheia, care s'a practicatu si pâna acum.

Cetatea, care nu pretinde pentru sine numai drepturi, ci de buna voia e totu-deun'a parata a luă asupra-si si o egale mesura de datorintie si sarcini, contribuie la cass'a scaunale — pre lângă o detorie de contributiune de 107.923 fl. 7 cr. — cu jumetate, tōte comunele rurale — pre lângă o detoria de contributiune de 194.018 fl. 67 cr. — concurgu acolo cu ceea-lalta jumetate.

Cá basa pentru demesurarea contingentului la cass'a scaunale s'a luată pentru comunele rurale prescrierea de dare de pre anulu 1873, procurându-se, dupa cum arata alaturatele 5 conspecte, datele autentice spre acestu scopu dela respectivele perceptoare regesci.

Dupa aceste se prezinta o datoria totală de contributiune a celor 43 comune rurale in suma de 194.018 fl. 67 cr. Coperirea trebuințelor recere $3\frac{1}{4}\%$ a acestei detorii contributionali si contribuie dela tōte comunele rurale unu contingent de 6300 fl. 46 cr. v. a. la cass'a scaunale. Cuot'a, esactu calculata, care cade in sarcin'a fia-cărei comuni, se póte vedea din alaturatul projectu de bugetu.

Georgiu Brancoviciu, fratele Metropolitului.

Cserei de o parte interesat, de alta parte pote din nesciintia*) ne spune mórtea lui Brancoviciu dupa cum află de bine.

Georgiu Brancoviciu, de-si contemporanu, dara de parte de locul mortiei fratelui seu, ce a scrisu, a scrisu din audite si relatari seu tendentiose, seu gresite din nesciintia.

Engel si Clainu urmara ce-va mai tardiu.

Engel scrisă dupa cum i se relata din partea aristocratiei, carea avea interesu a ascunde oribilitatea faptei.

*) Décă cine-va doresce a securu adeverulu istoricu, ca fapt'a cutare cum si in care locu s'a intemplatu nu este de ajunsu sa asculte numai de pre sofa môle spusele unui seu altu individu interesat, si acelea sa le petreca numai decatu, dându-le valore istorica. — ci sa mérge décă e cu potentia la insusi isvorulu, sa consulte si pre unii si pre altii, si apoi din relatările mai multor'a, de diverse colori, sa aduca sentint'a istorica. La din contra o pote pati că acel'a, carele dorindu a bă apa din cutare isvoru, din lene, că sa nu-si des osteneala multa, intrăba ea in care riu săi balta se scurge isvorul dorit, si apoi se multiamesce cu apa din riu săi balta, in carea cine scia căte feluri de apa suntu amestecate.

Totu aceea-si suma de 6300 fl. 46 cr. v. a. s'a reimpartită pentru cass'a scaunale pre 1875 pre cetatea Săbiului.

Acestu proiectu de bugetu lu recomenda magistratulu inclitei adunantie scaunale cu aceea propunere:

Cá inclit'a adunare scaunale sa binevoiescă :

1. A deliberă si determină bugetul pre anulu 1875 pre bas'a acestui proiectu;

2. a defige pentru solvirea contingentelor la cass'a scaunale dōue rate si adeca pre 1 Aprile si 1 Octobre 1875.

3. a stipulă pentru platitorii negligenti minimum 6% interese de intăriare, care mesura dupa espérințele din anul acesta e neaperatua de lipsa.

Sabiul, 18 Octobre 1874.

Magistratulu.

Se scrie din Constantinopole cătra diariu l'Ordre.

Diariul „Levant-Herald“ de Simbata trecuta anuntia că representantii Germaniei, Austriei si Rusiei, au primitu instructiuni prin cari li se prescrie sa comunice Portii, print' nota identica, că guvernele loru se credu in dreptu să inchee conveniuni comerciale cu Romania si Serbia. Prusia, prea buna amica actuala a Turciei, se unesce cu celelalte doue poteri, complicele sele la impariéla Poloniei in 1772, spre a incepe opera destructiunii imperiului otomanu. Acésta unire inse a Prusiei si a Rusiei nu esista de cătu numai in cestiunea romana si serba, si generalu Ignatief pare totu dispusu sa combata intr'unu modu vigurosu ingerintia omnipotenta a d-lui de Bismarck in Turcia. D-lu de Bismarck a reusită sa paralizeze nu numai influenția diplomatica a Frantieei, ci si pe aceea a Angliei, si elu tinde a face asemenea si pentru aceea a Rusiei.

Acordandu Prusiei in 1870. o deplina libertate de actiune contra Frantieei, cabinetulu din St.-Petersburg si inchipuisse ca va obtine in schimbul o miscare libera in Orientu. D-nulu de Bismarck s'a resgandită că a promisu prea multu, si s'a cătu ca si Napoleon I dupa Tilsittu. Elu a avutu dibacia sa supue vointie séle atotu-potinte pe sultanu si pe marele seu viziru, si cu acésta elu face vremea rea in Constantinopole, si tiene in esiecu politică St.-Petersburgului in Turcia. Elu va secondă vederile cele ambițiose ale Rusiei déca va avea si elu interese: „déca mi dai, iti dau.“ Rusia nu pare actualmente nici de cum disputa sa tréca pe sub furcile cau-

dine de la Berlinu si sa consimtă la sporiri equivalente cu acelea ce proiectează ea. Pórtă este in mana Prusiei; ea va jucă, déca va fi trebuintia, rolul Italiei contra Austriei; o diversiune pe Dunare aru prepară in Nordu o a doua Sadova.

Starea cea durerosă a Franciei nu permite Rusiei sa se baseze pe o neintelegeră la Rinu. D-nulu Thiers facea, cu republica sea moderata trebile Prusiei, si de aceea nenorocita nostra tiéra este atitu de tragică acum de d-lu de Bismarck. Cancelariul germanu voiesce sa induplice pe Rusia sa védia si ea că elu, sa tréca pe sub furcile séle caudine; acésta va fi dificilu déra nu imposibilu. Vechii impărtitori ai Poloniei nu si au facutu alta data nici unu scrupulu d'a calcă in picioare o-nestitatea si moral'a, si totulu ne face sa credem ca ei voru fi dispusi sa lucrede că in 1772. cându se va prezenta ocazie. Déca ei se voru intielege, ceea ce este de temutu, ceea ce este probabilu, cea ce se intemplă in lucrurile silite, Turci'a se va află in cestiunea cea mai trista, fiindu-că a departatul pentru totu-deuna pe vechii sei alati si aparatori si i a tradatul pentru acela care i a promisu marea cu sare. D-lu de Bismarck trebue să insile pe cineva in orientu, să pe Rusia si pe Turci'a. Totulu ne arata ca Turcia va fi inselata caci ea n'are nimica de datu, pe cându cu Rusia. Prusia este sigura sa dobândescă compensațiuni.

La St.-Petersburg guvernul in tielege tocmăi astadi că a cadiutu într'o cursa prusienă din care elu ar voi sa scape si să-si capete libertatea; de aci provine politica cea nouă in Ispania si in Danimarcă; déra nu te joci cu pusniculu dela Varzin, Francia ne fiindu in stare să secondeze intr'unu modu folositoriu eforurile rusesci. In Frantia, republicanii nostri de tōte culorile, suntu ómenii de afaceri ai d-lui Bismarck.

De alta parte se scrie totu din Constantinopole cătra Agentia Havas:

Generalul Ignatief a adumatu la densulu a casa pe ambasadorulu Austriei si pe alu Germaniei spre a provocă acesti regresenți la o schimbare de vederi asupra famosei cestiuni a tractatelor de comerț romane, cestiune care este pe aci la ordinea dilei. Ambasadorulu Angliei fusese asemenea invitatu să ia parte la acésta reunione, elu înse a credutu că este mai bine sa nu se duca, de siguru că sa nu fie nevoită să de pe fatia, chiaru de a-

sfasiatu de cōsele temnitie este alta intrebare.

Samuilu Clainu de securu nu fără motivu ya fi pusu ca i s'a tatajtu capulu.

Va fi ascultatul adeca pre poporul rom. pre unii din ungurii mai de rendu, si apoi combinându spusele loru cu ale aristocratilor, a scosu ceea ce a scrisu, ca adeca i s'a tatajtu capulu.

Ei inca concedu bucurosu afirmării lui Clainu din doue motive: 1. Densulu a fostu binisioru mai aproape de isvor de cum suntemu noi si astfelii a potutu mai usioru scôte adeverulu: 2-a sum mai aplecatu a nu crede ca Kemény aru fi fostu capabilu de o astfelii de barbaria facia de unu betrânu nepotinciosu si atâtu de venerabile.

Cu tōte este in se nu potu desconsideră nici afirmatiunea betrânilor chiaru din jurulu acelui locu, tradițiunea poporului, istoria lui, scrisa in tempulu si loculu unde s'a intemplatu fapt'a, si mostenita cu pucina modificare de 3 - 4 generatiuni, ramanendu in sine simburele, adeca loculu si form'a mortiei.

Nu trebuie in se sa lasamu din vedere nici acea impregiurare ca be-

cum in acésta afacere, politică guvernului seu.

Tōta lumea in unire recunoscă, si tractatele de comerț turcesc nu mai potu fi aplicate asupra României, si ca acestu Principat are necesitate sa inchiee cu puterile tratate deosebite, care sa fie mai in armonie cu actuala sea situatiune economică; vederile difera numai in forma ce trebuie sa aiba aceste acte internaționale, care in principiu, au si ridicat o cestiune de dreptu intre Romania si curtea suverana.

Pórtă voesce că principale Carolu sa solitice de la Sultanu autorisatiunea de a inchie aceste tractate, său ca Romania sa contracteze cu poterile numai simple aranjamente comerciale care să nu fie subsemnate de cătu de ministerii afacerilor straine a Statelor contractante.

Propunerile turcesc suntu combatute fōrte de cele doue poteri limitrofe. Rusia si Austria, cu care se unesce Germania, invoca una situatiunea cea nouă dobândita de România de la facerea tratatului din 1856, si cealaltă interesele comerciului seu, spre a reclamă, in favorul principelui Carolu, dreptul de a inchie directamente cu suveranii straini tratate de comerț.

Numai simple aranjamente subsemnate de ministrii afacerilor straine aru avé óre-cum unu caracteru privat si n'arū da nici de cum Europei garantii suficiente pentru comerțul seu cu România. Cătu pentru tratatele pe care s'arū mentionă ca ele au fostu autorisate de Curtea suverana, nici unu suveranu nu aru consimti sa le ratifice. Afara de acésta, a pretinde de la principale Carolu sa solicite o asemenea autorisatiune de la Constantinopole, este a voi sea ridice contra sa tōta Romania si sa atite astu felu, pe malurile Dunarei, o furtuna teribilă, — eventualitate pe care tōta lumea are unu interesu majoru sa o previna.

Acésta este limbagiul ce tinu Sublimei Porti, cu óre cōre variatii, representantulu Rusiei, alu Austriei si alu Germaniei. Acésta este o coaliție in care fiecare din acesti trei diplomiati se pune in punctul seu de vedere particularu. Celealte puteri garante pare ca voescu să se pună la spatele tratatului de la Parisu, contra caruia ele intrevedu o nouă campanie a Rusiei. Ele sustienă déra guvernul turcesc in se intr'unu modu, ca sa dicemus asia, negativu.

Anglia hesita a se pronuntă de si este evidentă ca politică sea in afacere este aceea a Portii; ea se pune in se din punctul de vedere mercan-

trăni evlaviosi in naratiuni de felu acesta nu marescu lucrul, temendum de pe catu, ci mai bucurosu lasa ce-va.

Remâne asiā dara adeverulu ca Sav'a II Brancovénulu Metropolitulu românilor, n'a murită nici in temnitia, nici de batâi si nici că liberu de podagra, ci la Ieciu in cotulu Turdei.

Ii s'a tatajtu capulu, său a fostu aruncatul de pre ferést'a castelului in Muresiu, acésta o voru deslegă cei competenți — cu tempulu, caci si aci numai unul pote fi adeverulu.

Aru mai fi inca de mare pretiu sa scimă tempulu cāndu: in care anu, luna si diua s'a intemplatu mórtea barbatu si martiru alu bisericei si națiunei române, despre care amu vorbitu.

Sa sperămu ca se voru fi mai afăndu pre unde-va nisice notitie desconsiderate, cari cătu de tardiu voru reversă lumina in acestu objectu.

'Mi iau deci voia a atrage atenția istoricilor nostri asupr'a acestui punct de mare însemnatate, si déca lu voru afăndu demnu de luat in consideratiune, bine, — déca nu sit venia verbo.

Lips'a 13 Octobre 1874.
Simeonu Popescu.

tilu si se intréba déca unu bunu tratatu de comerciu nu pretinesce mai multu pentru dens'a de cătu spriginierea unui dreptu turcescu care nu i aduce niciun. Déca déra Anglia va cedá, lupta va fi castigata de Rusia, si din ruptura in ruptura, tratatulu de la Parisu se va face bucătă.

Ori ce aru fi insa astadi, acésta afacere pote sa devina grava candu ea va fi pusa pe tapetu intr'unu modu seriosu. Trebuie asia putienu lueru in tempurile nóstre spre a aprinde unu focu, si in Orientu, unde se incrucișează in tóte sensurile carările de pusca, cea mai mica scantea pote sa aduca o catastrofa.

"Times" a primitu in privintia acesta telegrafo urmatória, pe care o reproducem sub tóte reservele:

Berlinu, 29. Octombrie.

"Representantii Franciei la Viena si la St.-Petersburg au declaratu ca guvernul loru a aprobatu theoria a cărei initiativa au luat'o cele trei poteri de la Nordu, adica ca Romania are dreptulu sa inchee tratate de comerciu fara sanctionarea Portii.

Limbajulu, in care a fostu formulata acésta declaratiune pare a indicá o intențiune generale din partea Franciei de a sprijini politic'a austro-rusescă in Orientu."

"Monitoriulu României" publica testulu *tractatului* privitoru la creația unei *uniuni generale* a postelor. Acestu tractatu este semnatu de delegati guvernelor Germaniei, Austro-Ungariei, Belgiei, Danemarciei, Egypului, Spaniei, Statelor-Unite de America, Angliei, Greciei, Italiei, Luxemburgului, Norvegiei, Olandei, Portugalei, României, Rusiei, Serbiei, Suediei, Svitierei si Turciei.

Guvernul francesu s'a reservat u deputul de a dà adhesiunea sea mai tardiu.

D. A. Pencovici a presintatu d-lui ministru din intru raportulu seu despre lucrările comisiunii permanente din Stockholm a congresului internațional de statistică, la care d-lui a asistatua delegatu alu Romaniei.

Estragemu din acestu raportu interesantu publicatu in "Monitorul" urmatórele;

In dina de 15 (27) Augustu 1874, s'a deschis a dou'a sesiune a comisiunii permanente a congresului internațional de statistică, sub presiedinta de dreptu a d-lui Semenow, delegatulu Rusiei. In acésta dintaiu siedintia, dupa ce s'a rostitu cuvintele de deschidere, membrii comisiunii cu unanimitate au proclamatu in aplause de membru de onore pe D. Bergström, ministrulu de interne, si de vice-președinte pe d-nu Berg, capulu servitului generalu de statistică din Suedia. S'a cetitu in urma lista a 22 memoriuri lucrate asupr'a deosebitelor cestiuni de interesu statisticu, si in data s'a si luat in cercetare de comisiune deosebitu fie-care memoru in mai întrăga acésta dintaiu siedintia, si s'a decis in parte care anume cestiune din căte s'a tractatu, urmáza a se supune in desbaterile congresului in viitora a noua a sea sesiune din Buda-Pest'a.

In a dou'a siedintia dela 16, dupa ce s'a datu cetire procesului verbalu din siedintia trecuta, d. Keleti delegatulu Ungariei, pune in desbaterea comisiunii un'a din cestiunile ce voru figurá in program'a sesiunii viitora, si acuma: introducerea statisticicei in invetiamantu.

Se decide a se tractá acésta in sesiunea viitora.

In siedintia de la 17 Augustu se hotarasce in privintia cestiunii de mai susu, a se prepará unu micu tractatu elementariu, care fara a cuprinde cifre,

sa presinte unu cursu de statistica in prescurtare.

Apoi se admite ca "statistic'a recidivei in raportu cu sistema penitențiară si statistica criminala internațională" sa se tractiveze in sesiunea dela Buda-Pest'a numindu-se raportoru delegatulu Franciei si Olandei.

In a patr'a siedintia s'a luatu in desbatere clasificatiunea industrielor si s'a introdusu in programma, numindu-se raportoru delegatulu Prussiei.

Delegatulu Ungariei s'a numit raportoru pentru o statistica agricola.

Discutandu-se apoi in siedintia dela 20 Augustu asupr'a constatării nationalitătilor decidendu-se a se inlaturá din statistic'a oficiala, amu luatu cuventul că sa dovedescu comisiunii ca despre ginte nici ca s'a facutu de felu mentiune, cându pote tocmai ginta alcatuesce elementulu de capete-nie alu nationalitătiei; ca lesne, din contra, se pote aflá positivu nationalitătile dintrunu statu cándu se va constata esactu ginta fia-cárui individu impreuna cu limb'a nu oficiala, déra care se vorbesce in sinulu familiie; ca tocmai ca suntu complicate cercetările de constatare a nationalitătilor, trebuie incredintiata acésta lucrare nu particularilor, déra statului, care dispune de mijloce seriose si multu mai eficace că sa afle adeverul; ca statistic'a nationalitătilor este de neaparata trebuinta in secululu nostru si ca datoru este congresulu, dupa 20 ani de esistintia, sa se ocupe seriosu cu deslegarea acestei cestiuni.

In scurtu, de nu s'a pututu intercalá statistic'a nationalitatilor in programma congresului viitoru din Buda-Pest'a, am isbutit ca celu pucinu acésta mar cestiune sa nu fia inlaturata, ci numai amanata pentru alta viitora sesiune a congresului internațional de statistică.

Intru cătu privesce anume lucrarea statisticei internationale si compare, cu care s'a insarcinatu România de congresulu din Petersburg in privintia asigurărilor agricole (grindina, vite, etc.) am datu in cunoștința comisiunii ca programma este mai gata si se va imparti deosebitelor tieri cătu mai neintardiatu.

De lângă Alb'a-Iuli'a in Octobre 1874.

(urmare si fine.)

Incâtu cunoscu eu poporulu, aceste suntu motivele, de au picatu evlav'a din creștinii de adi.

Cătu pentru sorgintii de ingrigire si temere din cari purcediendu dle corespondinte dici ca: "nu mare speranta nutresci despre prosperarea si inflorirea natiunei si a bisericiei noastre," lasandu de o parte atâtă legile mai recenti a legislatiunei, pre cari le scimu cu micu cu mare ca dieu nu ne suntu prea favoritórie, dar ce vomu face noi, déca cei cu guri elocinte din dieta nu potu face nimicu, — precum immoralitatea poporului a carei cause le aratai mai susu, ti voiu reflectá putientelu la punctul "despre nematuritatea poporului pentru o constituție bisericescă atâtă de liberala, din care causa nici nu se prea pote pune in lucrare pe alocarea fără greutăti mari," — ast'a inca nu prea sta, pentru ca practicitatea statutului org. a aratatu pe deplinu, ca poporulu — si cunoscce acelu dreptu de a-si alege pe fiziorul seu pastoriu, cautandu mai antaiu la personalitatea lui, — afara dóră de casurile coruptiunilor, cari decumá obvinu, apoi sa nu uitam ca acelea-si facu cuibul chiaru si in alte corporatiuni mai mature că poporulu nostru, ba si la curti mari, căci de regula, in spiritulu timpului de adi care este: alu interesului propriu, — ele suntu la ordinea dilei. —

Me voiu incumetá in fine a-ti reprobá punctul: cám putienă solidari-

tate a intelligentiei si a poporului nostru" — pe care inca lu pune de sorinte de temere; si ignorandu-ti de astadata "frecările confesionali" de cari in Zarandu — fiindca existint'a bisericiei unite abia se pote observá — arareori obvinu, ti voiu pune inainte chiaru Paladiulu muselor, dupa care dta subsisti de vro cătiva ani! — Si óre nu este acest'a resultatulu celu mai evidentu alu unei puternice solidarităti atâtă a intelligentiei cătu si a poporului nostru? Apoi atâte scôle frumóse cu salarie bine organizate de căte 200 fl. v. a si unele si cu căte 300 fl. v.; cum altumintrelea s'aru fi potutu acelea radicá, că se tacu despre treburile politice — la acelu popor cu izmene si camu seracutiu care prin urmare este cu multu mai infierior Abrudenilor cari pôrta curea de metasa, — déca nu prin solidaritatea generale? — Eu credu ca de astadata nu trebuie sa dicu mai multe fatia de Zarandu, locul prosperărei si a inflorirei natiunei române si a bisericiei ei, de unde scrisesi dta acelui articul!

Cumca esistu si astadi multe fe-luri de rele cari bantue natiunea si biseric'a noastră, cine nu recunoșce? si in sirulu "bunilor patrioti" cari au datorinti'a de a staru pentru desradecinarea si stirpirea loru, in locul d'intaiu suntu chiemati preotii si invetiatorii adeca ómenii de litere, dintre cari cei din prim'a linie sunteti si dvóstra, si cu atâtă mai tare c'a dvóstra dela catedra stati pe o basa solida, nu sunteti sub sistemulu politiciu care se schimba la momentu, că sa mai asceptati denumiri, alegeri, — ci din contra: sunteti in contactu neintreruptu cu poporulu, avendu-si acésta copii sub instructiunea dvóstra. — Aveti campu deschis u numai spre cuaclificatiunea propria, ci chiaru si poporulu-poteti lumină deslucindu-crientile tempului de adi.

In fine unindu-me cu punctul din urma a dtale, sa facem dle corepondinte fia-carele in sfer'a noastră dupa mesurá puterilor de cari dispunem; noi cu spiritulu moralei si alu luminei, dvóstra dela catedra cu spiritulu sciintiei, căci a noastră este chiemarea; — cei dela politica si — si au adesea ocupatiunile, interesele si de multe ori indatoriri, cari le denegă pote chiaru si ocasiunea de a face ceva in respectulu sciintiei, séu chiaru si a moralului, in interesulu poporului. —

I. B. Chimutii.

Varietăți.

* * Dupa unu telegramu din Nasseudu, prelegerile intrerupte din caus'a epidemiei se reincepu la 15 Novembre la tóte instutele fără de amenare.

* * Ni se spune ca "Albin'a" ne face denunciatori la regim, de siguru din caus'a superárei, ca deputatiunea congresuale transmisă cu actulu de alegere cu tóte ca "proximativ" s'a dusu la Budapest'a dupa den'sa nu a potutu intrá, séu nu si-a sciutu esoperá ea insasi intrarea la ministeriu. La astfelu de insinuare nu este alt'a de disu, de cătu, ca magnificósa sa nu fia fricósa ca i vomu fusierelui Handwerkulu.

* * *Focu.* Din Sacelul ni se serie ca in 7 Nov. st. n. nótpea pre la 11 óre s'a intemplatu unu incediu, carele in restempu circa de 1 óra a prefacutu in cenusia 6 case si 6 siuri. Scritoriulu regretéza ca din Saliste n'a alergatu într'ajutoriu decâtun unu domnul dela judecatoria si unu invetiatoriu.

* * Sântulu sinodu alu bisericiei autcefale române este convocatu pentru diu'a de 25 Octombrie curentu, conformu art. 13 din legea pentru alegerea metropolitilor si episcopilor eparhiotii cum si a constituirii sântului sinodu, mai susu citatul.

* * Congresulu statisticu. Congresulu statisticu internaționalu a decisu, ca adunarea viitora va fi in orasulu Buda-Pest'a in anul 1875.

* * Cu balonulu preste Oceanu. Unu profesor anume Donaldson a construitu unu balon monstruosu, care contine 268,000 metru cub de gazu. In vîr'a viitorie elu va intreprinde cu acestu balonu unu voiaj in dela New-York la Irland'a, care va dură două dile, si va incercá apoi a navigá si impregiurul lumei.

* * Dunarea objectu de procesu. — Dunarea, dupa cum ce scie, se forméza dedesubtu de Dunaueschingen (marele ducatul de Baden) din reunirea a doue riuri mari, Brege si Brigach. Intre Immendingen si Moehringen, detaliu uitatu de geografii si cele mai bune itinerare, fluviul, abiá formatu, perde de odata, din caus'a naturei albiei sele, o mare parte din apele sele. Aceste trece print'nu terenu calcariu jurasicu crepatu, de două leghe in intindere, si se duc de forméza, se crede, isvorile riului Aach, care se arunca in ramur'a de Sud-Vestu a lacului Constantia, asiá incătu, in modulu acesta, Dunarea aru procurá ape Rinului. Acestu faptu se produce de cănd e si Dunarea, dura acum tota mas'a de apa se perde aprópe de Immendingen, asiá in cătu morile intre acésta localitate si Moehringen suntu reduse la inactiune. Proprietarii acestor stabilimente cercetara care e caus'a disparitionii apei, si aflara două mari borte in albiá fluviului pre unde apele sa precipita directu; deci ei s'au intrunitu la 3 Octobre acolo unde disparu apele spre a vedea ce este de facutu că sa remedieze reulu si s'au decisu sa incerce a astupă bortele in cestiune. Dara acésta va caus'a prejudiciu morarilor din Arden, căroru Aach le procura forti'a motrice, si Dunarea deci va face pote objectulu unui procesu.

Pentru persoanele ce cunoscu natura solului pre unde curgile Dunarea din josu de Donaueschingen si cari sciu căte cursuri de apa suntu in Carniol'a si Istri'a, cari disperu in terenurile calcare, faptul semnalat nu le pote produce mirare.

* * Unu cutremuru mare. — La 3 Septembrie avu locu unu cutremuru mare in Guatimala din Americ'a. Iéta detaliele ce dau despre elu dfarele americane:

Locuitorii Antiguei, ne mai cutesendu sa stea in casele loru ce se sgudua, s'au construitu provisoriu adaptati pretotindene. Multi se culcau in trasuri.

La 3 Septembrie, 8¹/₂ óre sér'a, o scuturatura tare sgudui pamentul in directiunea dela Vestu la Ostu. Solulu ondula, radicându-se si scoborându-se, aprópe de unu pioru.

Eră mai cu nepotintia a merge fără a fi returnat. La mugirile subterane asemenei cu ale tunetului se amestecau tipetele petrun-dietoriei a populatiunei spaimantate. Prim'a scuturatura fù de 25—30 secunde. Tota lumea se refugiasi departe de murii ce se audiau daramându-se din tóte pările. De odata se radicara sute de voci cantându unu imn spre a implora misericordia creatorului. In diori de disu se putu apretia proximativu intinderea stricaciunilor. La 24 case nelocuite erau distruse, si multe altele suferira asiá de tare ca voru trebui sa fia daremate.

Se dice ca au perit 32 persone. In capitala cutremurulu n'a fostu violentu. Indienii spunu ca trei sate au fostu distruse la pôlele vulcanului del Fuego care pare a fi fostu centrulu cometionii. Multe persoane scapara mai că prin minune dela morte. Se citéza exemplul unei femei care a fostu omorita si a cărei copilu, pre care lu tinea in brat, n'a suferit nici unu reu. In culmea terorii unu óre-care numeru de ómeni, armati cu cutite lungi, se dispuneau a ucide si a predá, dura capulu politicu din Antigua a luat inmediatul mesurile cele mai energetice spre a impedece pre acci scelerati de a-si indeplini planurile. Tóte piatiele suntu acoperite cu corturi, sub cari s'a refugiatu populatiunea departe de constructiuni.